

Pesah - „Îi vei spune fiului tău în ziua aceea zicând” [anul 5783]



Istoria evreilor conține o abundență enormă de evenimente istorice epice. Însă din punctul de vedere al Toraei, cel mai important eveniment din istoria poporului evreu este ieșirea din Egipt. Acestui eveniment i-au fost dedicate lor patru pericope întregi din Tora: Smot, VaYera, Bo și Bešalah. Mai mult decât atât: noi am primit porunca din Tora să ținem minte în fiecare zi ieșirea din Egipt, după cum scrie: „În toate zilele vieții tale să-ți amintești de ziua ieșirii tale din țara Egiptului” (Deuteronom 16:3). Noi îndeplinim această poruncă citind în fiecare zi ultimul verset din Șma Israel care amintește ieșirea din Egipt. Sunt și multe mișvot ale căror argumente este amintirea ieșirii din Egipt: Șabat (Deuteronom 4:15), Cele Trei Regalim (Levitic 23 etc.), Pidion Haben (Exod 13:13), Tefilin (Exod 13:16) și multe alte.

Hag HaPesah, sărbătoarea de Pesah, este consacrată exclusiv ieșirii din Egipt, iar mișvaua de a povesti despre ieșirea din Egipt este una din cele 613 mișvot. Ea ne obligă pe toți ca odată pe an, în noaptea de Seder, să vorbim pe îndelete despre ieșirea din Egipt cu toate amănuntele cele mai mărunte: „În ziua aceea să-i spui fiului tău zicând, aceasta este pentru ceea ce a făcut Adonai pentru mine când am ieșit din Egipt (Exod 13:8). Mișvaua „Povestirii ieșirii din Egipt” se adaugă mișvaei „Amintirea ieșirii din Egipt” și se aplică atât femeilor cât și bărbaților doar odată pe an, în noaptea de Seder.

Cel mai ciudat lucru legat de această noapte este însuși existența ei. Noi stăm ore întregi și vorbim despre ieșirea din Egipt. Nu avem nicio altă asemenea sărbătoare. Pare mai bizar dacă comparăm ieșirea din Egipt cu Darea Toraei. Oare acest eveniment nu a fost destul de important? Oare nu era de așteptat să ne implicăm mai profund și în acest eveniment? Însă nicio dată nu s-a propus să stăm ore întregi de Șavuot, ziua Darei Toraei, între Kiduș și masă și să vorbim despre asta. Cu atât mai mult, putem vedea ieșirea din Egipt ca un stagiul preliminar de pregătire pentru acest eveniment crucial de bază de primire a Toraei. Chiar din Tora primim această impresie deoarece nu există termenul de „Amintirea Darei Torei”.

Cu ce diferă evenimentul ieșirii din Egipt de toate evenimentele din istorie, într-un așa fel ca Toraua să identifice acest eveniment ca cel mai important în amintirea colectivă a poporului evreu și în zilele noastre?

Răspunsurile la aceste întrebări le găsim chiar în Hagada șel Pesah. Ea nu este doar un ghid pentru organizatorul Sederului. Hagada este cartea principală pentru tot ce este legat de sărbătoarea de Pesah și sursa primară pentru învățătura importanței ieșirii din Egipt în istoria poporului Israel.

Una din frazele cheie din Hagada este: „În orice generație este datoria fiecăruia să se vadă pe sine ca și cum el însuși a ieșit din Egipt”. Care este semnificația acestei fraze? Doar eu, de exemplu, nu am ieșit din Egipt. De ce Hagada îmi cere în fiecare an să spun ceva ce nu este adevărat?

Ca să înțelegem acest lucru, trebuie să privim la un eveniment central din povestea ieșirii din Egipt, anume la stropirea cu sânge al ușorilor ușorilor evreilor (Exod 12:22-23): „Să luați un mănunchi de isop, să-l înmuiați în sângele care este în lighean și să stropiți partea de sus a ușii și cei doi ușori cu o parte din sângele din lighean., niciunul dintre voi să nu iasă pe ușa casei sale până dimineața. Când Dumnezeu va trece ca să-i lovească pe egipteni și va

vedea sângele pe partea de sus a ușii și pe cei doi ușori, Dumnezeu va trece (*pasah* noi) pe deasupra intrării și nu va lăsa să intre nimicirea în casele voastre și să vă lovească”.

Aceste versete descriu un lucru extrem de ciudat. Putem înțelege că Dumnezeu nu ar ști în care casă stă un evreu și în care un egiptean. Din această cauză evreii au primit porunca să jertfească jertfa de Pesah și să stropească cu sânge partea de sus și pe cei doi ușori ale intrării în casă, ca să-l „ajute” pe Dumnezeu să se dumirească cine locuiește în aceea casă.

Toate acestea sunt niște aberații și este clar că mănjirea ușilor cu sânge nu s-a făcut ca să-l informeze pe Dumnezeu. Atunci de ce oare Dumnezeu a cerut evreilor să procedeze în acest fel și cum este acesta legat de ieșirea din Egipt?

Ca să putem răspunde la această întrebare trebuie să ne întoarcem la începutul poveștii, la întâlnirile între Moșe și faraon. Din pricina refuzului acestuia de a permite evreilor să-l slujească pe Dumnezeu în pustiu, au venit peste Egipt cele zece plăgi. După primele patru lovituri, faraon îi cheamă pe Moșe și Aharon și le spune: „Duceți-vă și aduceți jertfe Dumnezeului vostru în țară” (Exod 8:25). Moșe refuză vehement: „Nu se cuvine să facem asta pentru că i-am aduce ca jertfă Dumnezeului nostru, un lucru detestat de egipteni. Dacă am aduce o jertfă sub ochii lor un lucru detestat de egipteni, nu ne-ar omorî ei cu pietre?” (Exod 8:26).

Pare din răspunsul lui Moșe că s-ar teme dintr-o poziție inferioară de sclav. Nu lui Moșe îi este frică, ci poporului pe care el îl reprezintă. Poporul se teme să-l slujească pe Dumnezeu în fața egiptenilor. Ei se temeau că vor fi lapidați și de aceea voiau să fugă în pustiu unde îl pot sluji pe Dumnezeu fără ca egiptenii să-i vadă.

De aceea, după ce i-a lovit pe egipteni cu cele zece plăgi și i-a umilit în fața evreilor, Dumnezeu a vrut să vadă dacă evreii se mai tem să-l slujească pe El în fața egiptenilor. De aceea a poruncit evreilor să jertfească iedul care era un zeu al egiptenilor și să stropească sângele pe uși ca tot Egiptul să vadă că evreii au primit porunca ca Domnul lor să-l slujească peste tot, ca oameni liberi.

Cu alte cuvinte, Dumnezeu nu avea nevoie ca evreii să-i indice unde locuiesc. Țelul era ca să se dovedească dacă locuitorii acelor case mai au suflet de robi căroră le e frică să practice credința lor în Dumnezeu în fața egiptenilor și să fugă în pustiu sau ei sunt oameni liberi care sunt gata să stropească cu sângele zeilor egiptenilor intrarea, în fața tuturor. Numai aceștia sunt demni să fie salvați și să iasă din Egipt; numai aceștia sunt demni să formeze nucleul poporului evreu care de abia s-a format.

Acum putem înțelege semnificația profundă a ieșirii din Egipt. Pentru prima oară s-a format un popor al cărui fii sunt gata să-l urmeze pe Dumnezeu, să-i asculte poruncile și să-l slujească ca oameni liberi. Aceasta este și semnificația acestei afirmații din Hagada că fiecare trebuie să se vadă ca și cum el însuși a ieșit din Egipt; noi, anul acesta, fii acelui popor care s-a creat atunci, popor liber care nu se teme de egipteni sau de alte popoare și este pregătit să-l slujească pe Dumnezeu ca un popor liber în mod public. În felul acesta noi producem încă o verigă în rețeaua poporului evreu care s-a consolidat la momentul ieșirii din Egipt.

Așadar, ieșirea din Egipt este evenimentul ctitor în formarea poporului evreu: mesajul ferm al Toraei este că procesul acesta de formare al unui popor liber dintr-o adunătură de sclavi este evenimentul fundamental în istoria noastră și tot ce facem noi astăzi ca un popor este o urmare directă sau indirectă al evenimentelor ieșirii din Egipt. Așa sunt și Darea Torei și intrarea în Ereț Israel.

Doar un popor liber are nevoie de legi, adică de Tora și doar un popor liber are nevoie de o țară, adică de Ereț Israel. Așa fiind, să nu ne mire că ieșirea din Egipt este pusă în evidență prin diferite căi în Tora și în tradiția evreiască.